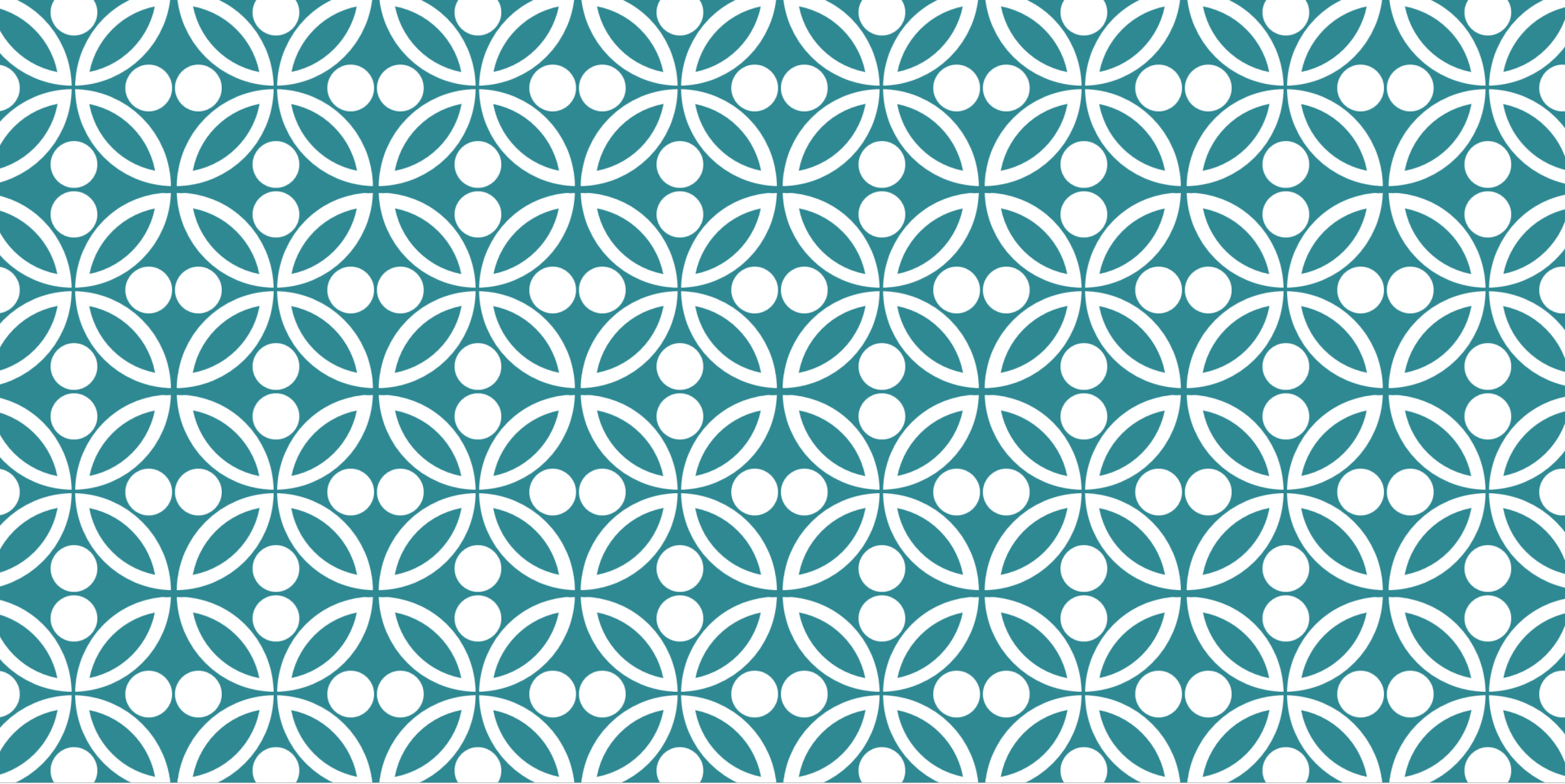

TEMA 3. PROPIETATS DE LA MATÈRIA

Física i Química 2n ESO

ÍNDEX

- 1. Els estats físics de la matèria**
- 2. Els canvis d'estat**
- 3. Teoria cineticomolecular**
- 4. Propietats de les substàncies**
- 5. La densitat**
- 6. Les lleis dels gasos**

1. ELS ESTATS FÍSICS DE LA MATÈRIA

Podem trobar la matèria en diferents estats físics

ESTAT SÒLID	ESTAT LÍQUID	ESTAT GASÓS
- Tenen forma pròpia, alguns es poden deformar una mica. - Són incompressibles pràcticament, no varia el volum	- NO tenen forma fixa, adopten la forma d'un recipient. - Són incompressibles pràcticament, no disminueix el volum.	- NO tenen forma fixa, ocupen tot el volum del recipient que els conté; per tant tenen la propietat d'expansibilitat. - Són compressibles quan apliquem pressió, el volum disminueix.

Plasma 4t estat de la matèria

Més abundant a l'Univers

Ex. Estrelles i el Sol

Fluids

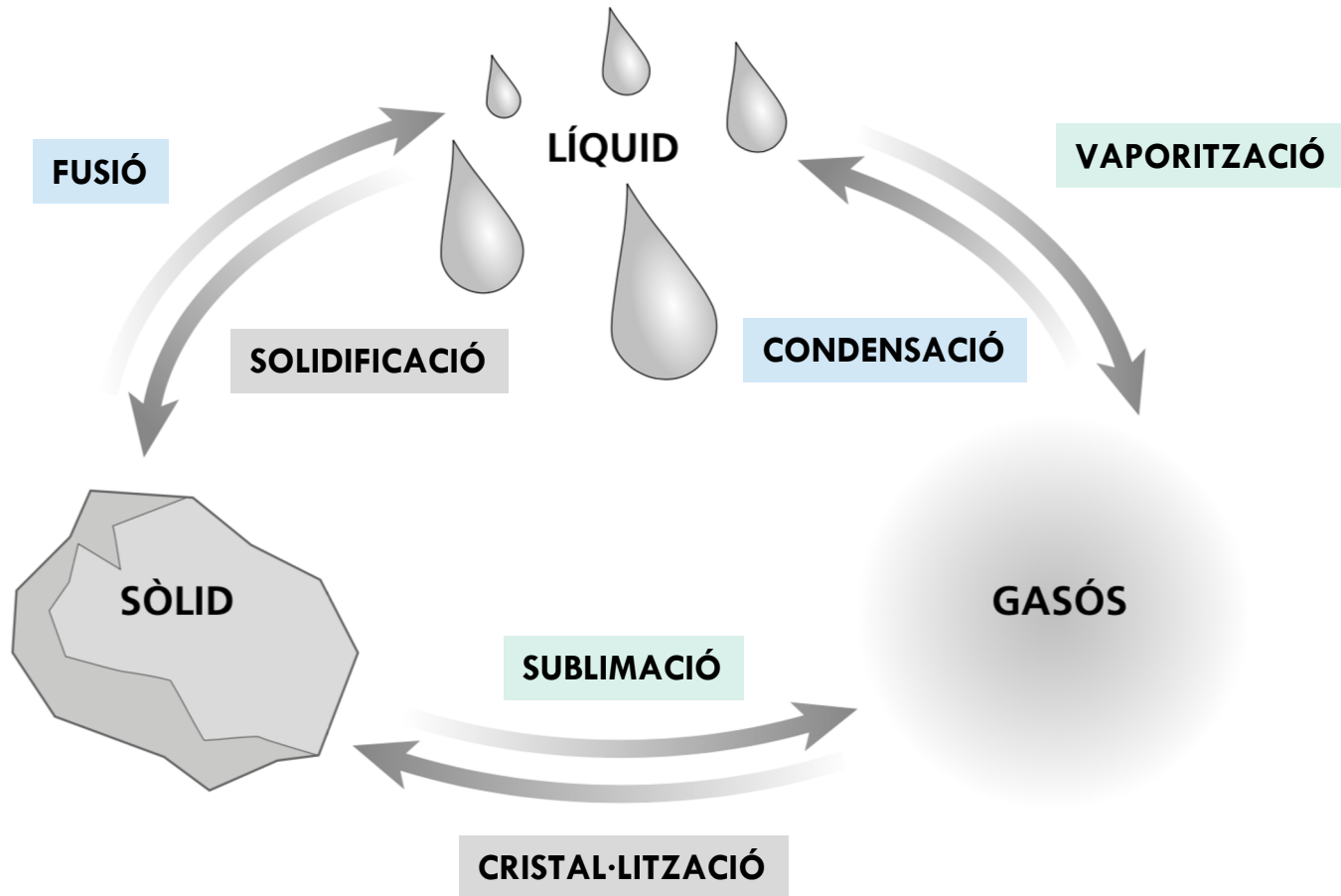
Ja que poden lliscar a través d'una superfície

Són compressibles els líquids i els gasos?

<https://www.youtube.com/watch?v=KkN3EREYupQ>

2. ELS CANVIS D'ESTAT

Quan una substància passa d'un estat a un altre

2. ELS CANVIS D'ESTAT

Quan una substància passa d'un estat a un altre

La temperatura de **fusió** i **solidificació** és idèntica

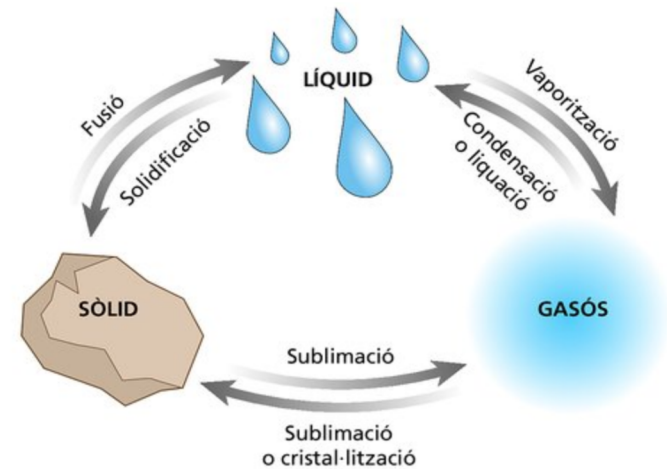
Punt de fusió:
temperatura de pas
de sòlid a líquid

Vaporització es pot produir per:

EVAPORACIÓ: quan el pas de líquid a gas s'efectua a qualsevol temperatura, de forma més o menys **lenta**, a través de la **superfície del líquid**.

EBULLICIÓ: quan el pas de líquid a gas s'efectua a una temperatura determinada i ràpida, quan veiem borbolles, per tant **bull**. Cada substància pura té una **temperatura d'ebullició** i mentre bull es manté **invariable** a una pressió fixa.

Punt d'ebullició: temperatura a la qual bull un líquid amb una pressió normal a l'exterior.

3. TEORIA CINETICOMOLECULAR

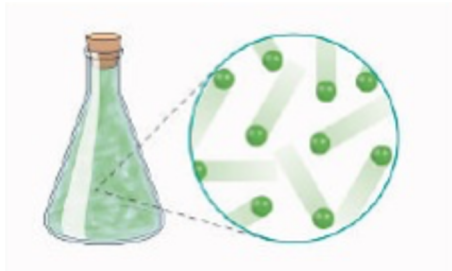
Explica les característiques dels **tres estats físics de la matèria** a partir de les **partícules** que els formen

GASOS

Les partícules i les forces d'atracció són petites per tant **es dispersen**.

Si augmenta la temperatura, es desplacen més ràpid.

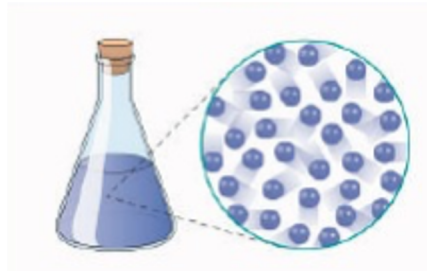
Moviment ràpid i continu

LÍQUIDS

Les partícules s'atrauen entre elles més fàcilment que les gasoses.

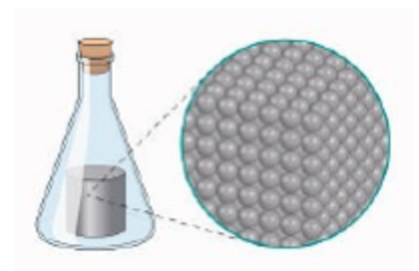
Moviment desordenat

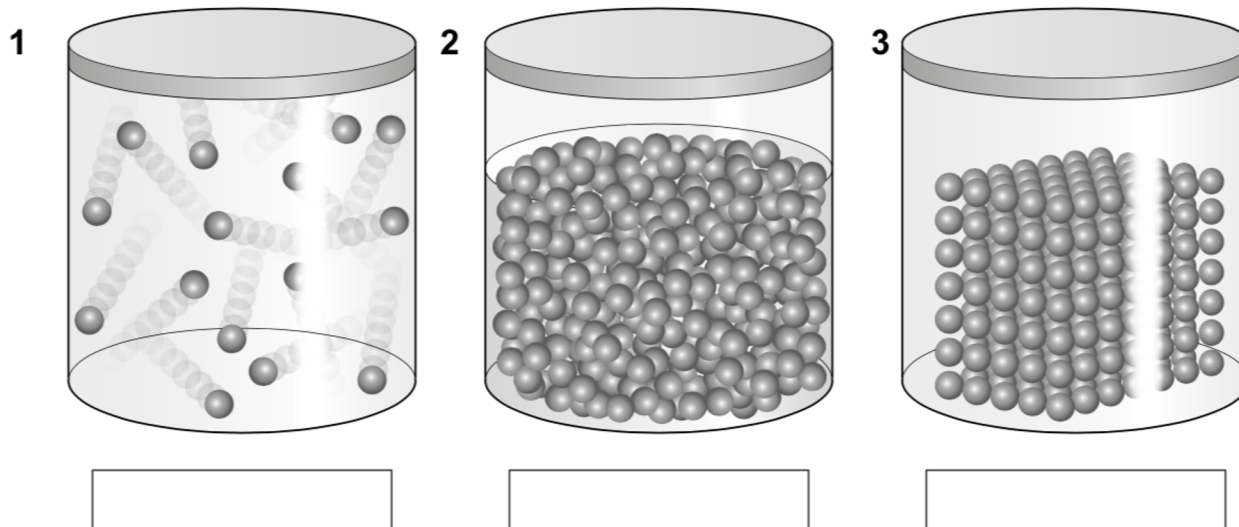
SÒLIDS

Les partícules s'atrauen amb les del costat i s'ordenen, cosa que els permet oscil·lar en una posició fixa.

Moviment més lent

Classifica en sòlid, líquid o gas les imatges següents i respon les preguntes:

a Ordena les imatges segons que tinguin una temperatura més alta.

---

b Ordena les imatges fixant-te en si les seves molècules es troben més expandides o menys.

---

c Quin dels tres és el més compressible? I el més incompressible?

---

d Explica, mitjançant la teoria cineticomolecular de la matèria, què li passa a una substància que passa de la situació 3 a la situació 1.

---

e Sabem que l'aigua es pot presentar en forma de gel, aigua líquida o vapor d'aigua. A quina situació correspon cada estat?

Digues quines de les afirmacions següents es refereixen a la teoria cineticomolecular de la matèria:

	Vertader	Fals
Els gasos estan constituïts per un gran nombre de molècules que estan en moviment ràpid i incessant.	X	
Les partícules d'un sòlid no queden del tot immòbils, oscil·len en posiciones fixes.	X	
Les molècules del gas es mouen en direccions definides i prefixades.		X
Totes les molècules de l'aire es mouen a la mateixa velocitat.		X
Les molècules d'un líquid estan juntes però es mouen de manera desordenada.	X	
Com més alta és la temperatura més lentament es mouen les partícules al recipient.		X
Quan un gas es refreda la velocitat de les seves partícules disminueix.	X	

4. PROPIETATS DE LES SUBSTÀNCIES

PUNTS DE FUSIÓ I D'EBULLICIÓ

Les substàncies pures tenen punts de fusió i ebullició fixos.

Permet saber quan es troba una substància en qualsevol dels tres estats, **sòlid**, **líquid** o **gasós**.

En quin estat es troben aquestes substàncies a 25°C?

Substància	Punt de fusió (en °C)	Punt d'ebullició (en °C)
Heli	-272	-269
Alcohol	-130	78
Mercuri	-39	357
Aigua pura	0	100
Plom	334	1 725
Plata	960	2 162
Or	1 061	2 970

COLOR, GUST I OLOR

Es perceben pels **sentits**

Colors → sentit de la **vista**

Gustos → sentit de la **gust**

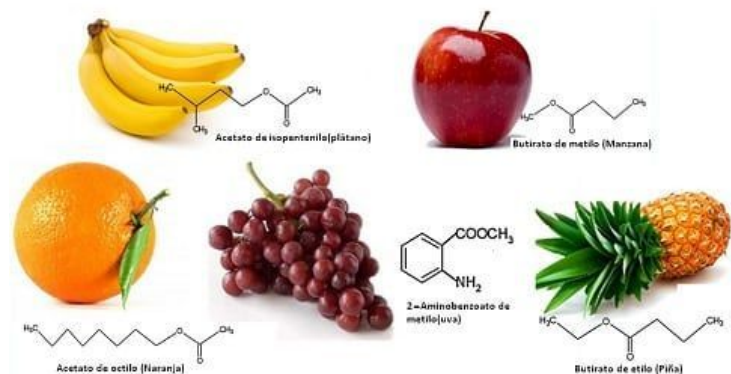
Olors → sentit de l'**olfacte**

Sofre (groc)

Halita conté NaCl (salat)

Moècules a les fruites (olors)

4. PROPIETATS DE LES SUBSTÀNCIES

DURESA

És la resistència dels materials sòlids a ser **ratllats**.

El sòlid més dur és el diamant.

TENACITAT

És la característica dels materials difícils de **trencar** o **deformar**.

ELASTICITAT

És la propietat de recuperar la **forma original**.

MAL·LEABILITAT

És la propietat de poder fer **làmines** amb un material.

4. PROPIETATS DE LES SUBSTÀNCIES

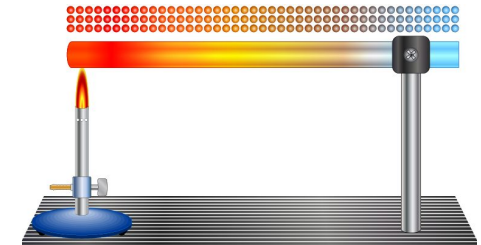
DUCTILITAT

És la propietat de poder-se estirar per fer **fils**.

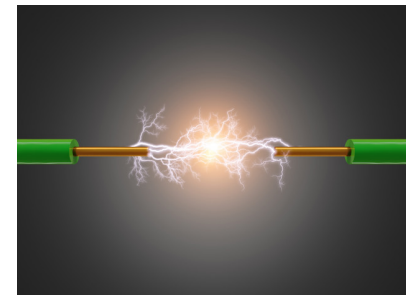
CONDUCTIVITAT TÈRMICA

Permet la transmissió de **calor**.

CONDUCTIVITAT ELÈCTRICA

Permet la transmissió d'**electricitat**.

5. LA DENSITAT

És una propietat de les substàncies que determina la massa de cada unitat de volum d'una **substància pura**.

Càlcul:

$$\text{Densitat} = \frac{\text{massa (g)}}{\text{volum (cm}^3\text{)}} \quad \rho = \frac{m}{v}$$

Podem expressar la densitat amb altres unitats de massa i volum; per exemple en **kg/m³** o **g/mL**

RECORDA 1 L = 1 dm³ , 1 mL = 1 cm³

Exemple. Quina és la densitat d'una moneda d'or que té una massa de 38,6 g i un volum de 2 cm³?

$$\rho = \frac{m}{v} \quad \rho = \frac{38,6}{2} = 19,3 \text{ g/cm}^3$$

La densitat de l'or és de 19,3 g/cm³

5. LA DENSITAT

Valors de la densitat

- Gasos són molt **poc densos** i la seva densitat varia molt amb la temperatura i la pressió
- Sòlids són **molt densos** perquè tenen una estructura massissa.

Si estan buits per dins la densitat és **menor**

L'aigua té una densitat d' $1 \text{ g/cm}^3 = 1000 \text{ kg/m}^3$

RECORDA QUE FEM SERVIR FACTORS DE CONVERSIÓ PER A LA DENSITAT

10400 kg/m³ a g/cm³

$$\frac{10400 \cancel{\text{kg}}}{\cancel{\text{m}^3}} \cdot \frac{1000 \text{ g}}{1 \cancel{\text{kg}}} \cdot \frac{1 \cancel{\text{m}^3}}{10^6 \text{ cm}^3} = 10,4 \text{ g/cm}^3$$

1r

2n

3r

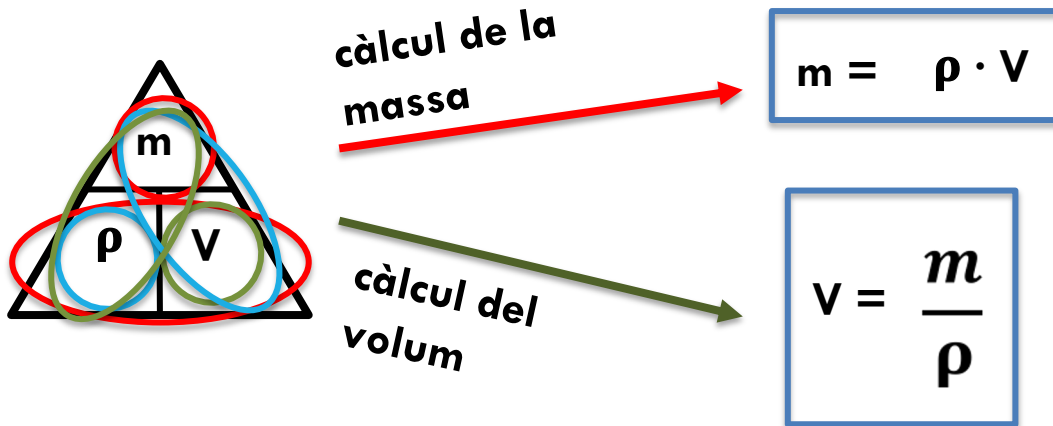
4t

5è

5. LA DENSITAT

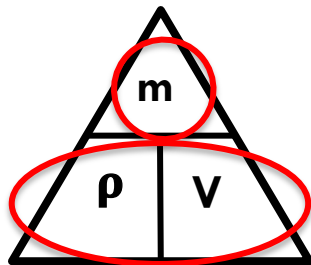
Aplicacions de la densitat

Calcular la massa o el volum d'un cos si coneixem la densitat

Haurem de consultar la taula de densitats de la pàgina 166 si no la diu el problema

Exemple. Quina és la massa d'un bloc de marbre de 4 m³?

$$m = \rho \cdot V \qquad \rho = 2700 \text{ kg/m}^3$$

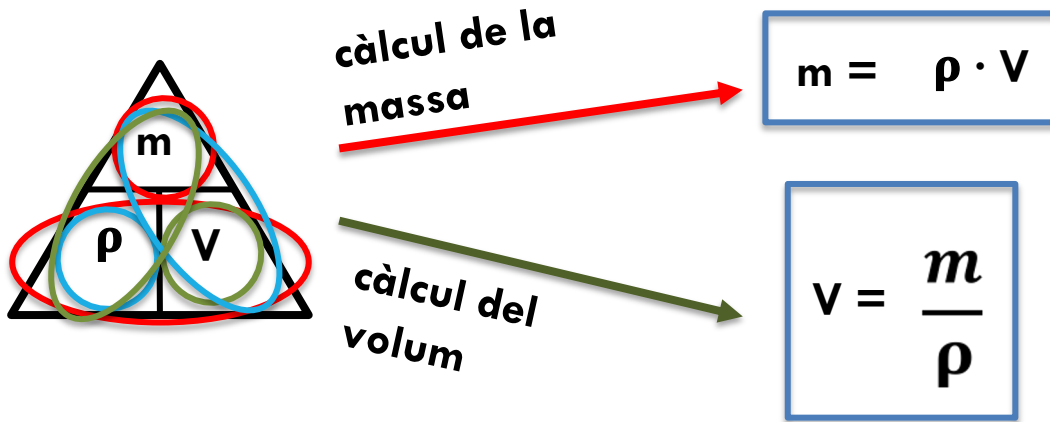
$$m = 2700 \text{ kg/m}^3 \cdot 4 \text{ m}^3 = 10800 \text{ kg}$$

La massa del bloc és de 10.800 kg

5. LA DENSITAT

Aplicacions de la densitat

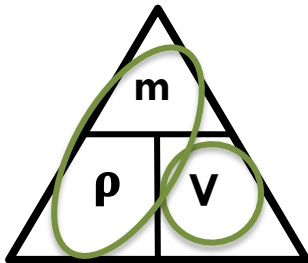
Calcular la massa o el volum d'un cos si coneixem la densitat

Haurem de consultar la taula de densitats de la pàgina 166 si no la diu el problema

Exemple. Quin és el volum de 90 g d'acetona?

$$\rho = 0,79 \text{ g/cm}^3$$

$$V = \frac{m}{\rho}$$

$$V = \frac{90 \text{ g}}{\frac{0,79 \text{ g}}{\text{cm}^3}} = 113,9 \text{ cm}^3$$

El volum d'acetona és de 113,9 cm³

5. LA DENSITAT

EXERCICIS

CONSULTA LA TAULA DE DENSITATS (pàg. 166)

1. Calcula la densitat d'una pedra volcànica que té una massa de 140 g i un volum de 50 cm³.
2. Quina és la massa d'una arracada d'or que té un volum de 35 cm³?
3. Quin volum ocupa una copa de llet que té una massa de 306 g?
4. M'han venut una garrafa d'oli d'oliva que té una massa de 4232 g i ocupa 4600 cm³. Es tracta d'oli d'oliva de bona qualitat. Fes els càlculs corresponents i consulta la taula de densitats.
5. Calcula la massa de 2,6 cm³ de quars d'una pedra feta a una joieria.
6. Calcula el volum de 44,4 kg de gasolina i digues si hi poden cabre en un dipòsit que té una capacitat de 50 dm³.

5. LA DENSITAT

EXERCICIS

CONSULTA LA TAULA DE DENSITATS (pàg. 166)

7. Calcula la densitat d'uns troncs de fusta que tenen una massa de 3600 kg i ocupen un volum de 3 m^3 . Podries dir quin tipus de fusta és?
8. Dos jugadors de beisbol discuteixen sobre el material de que està fet un dels bats. El primer jugador diu que és d'alumini i el segon jugador, en canvi, pensa que és de coure. Si la massa del bat és de 702 g i el volum de 260 cm^3 . Qui té raó dels dos?
9. Uns amics han fet glaçons de gel. M'agradaria saber si estan fets amb aigua pura, sabent que la massa dels glaçons és de 5,49 g i el volum de $5,6 \text{ cm}^3$.
10. Calcula la massa de $4,5 \text{ m}^3$ de ferro d'una mina.
11. La massa d'un estàtua de plom és de 33900 kg. Quin volum ocupa?
12. Un anell de platí té una massa de 107 g i un volum de 5 cm^3 . Fes els càlculs necessaris i digues si és un anell massís o buit per dins.

6. LA LLEI DELS GASOS

Són magnituds inversament proporcionals

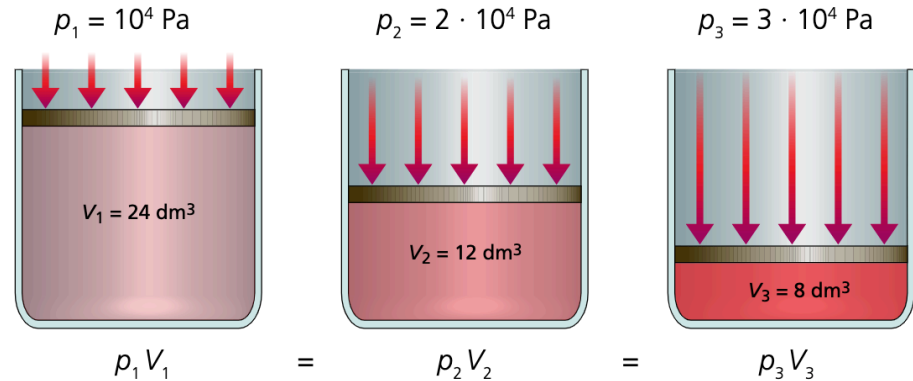
Llei de Boyle – Mariotte

Quan la massa d'un gas experimenta transformacions a temperatura constant → $p \cdot V = \text{ctf}$

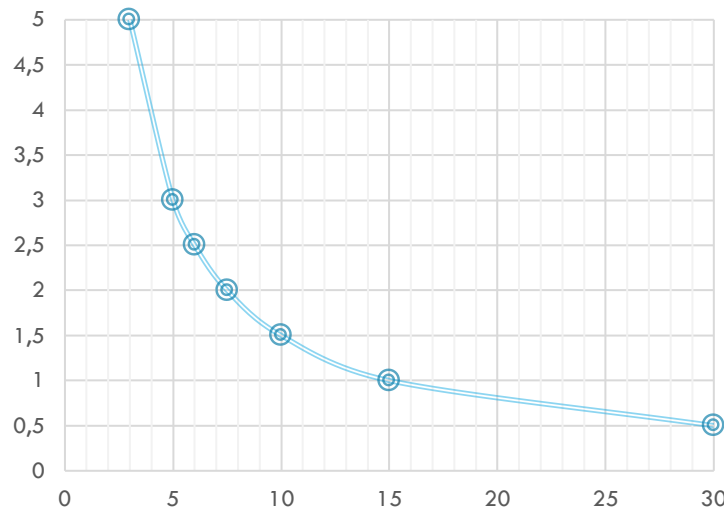
- Com més gran és el volum, més petita és la massa i al contrari.

- En cada cas, el producte de la pressió pel volum és constant.

$$p_1 \cdot V_1 = p_2 \cdot V_2$$

V (L)	p (atm)	p · V
30	0,5	
15	1	
10	1,5	
7,5	2	
6	2,5	
5	3	
3	5	

Si fem el doble de pressió, el volum es redueix a la meitat

Si fem el triple de pressió, el volum es redueix a un terç